

Vadlīnijas sugu un biotopu aizsardzības jomā sertificētiem ekspertiem par paredzētās darbības izvērtēšanu attiecībā uz meža ceļu būvniecību un meža meliorācijas sistēmu izveidi, atjaunošanu un pārbūvi

2. pielikums

Uz MAC un MMS būvniecību un tām izvirzāmajiem vides nosacījumiem attiecināmie normatīvie akti

Speciālie normatīvie akti

Sugu un biotopu aizsardzības likums (2000. gada 16. marts) pieņemts ar mērķi nodrošināt bioloģisko daudzveidību, saglabājot faunu, floru un biotopus; regulēt sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību; veicināt populāciju un biotopu saglabāšanu atbilstoši ekonomiskajiem un sociālajiem priekšnoteikumiem, kā arī kultūrvēsturiskajām tradīcijām; regulēt īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību; nodrošināt nepieciešamo pasākumu veikšanu, lai skaitliski uzturētu savvaļā dzīvojošo savvaļas putnu sugu populācijas atbilstoši ekoloģijas, zinātnes, kultūras prasībām un ņemot vērā saimnieciskās un rekreatīvās prasības vai lai tuvinātu šo sugu populācijas minētajam līmenim. Kopā ar citiem normatīvajiem aktiem regulē invazīvo sugu izplatības ierobežošanu.

<https://likumi.lv/ta/id/3941-sugu-un-biotopu-aizsardzibas-likums>

Likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (1993. gada 2. marts), ar kuru tiek noteikti īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sistēmas pamatprincipi; noteikta īpaši aizsargājamo dabas teritoriju veidošanas kārtība un pastāvēšanas nodrošinājums; noteikta īpaši aizsargājamo dabas teritoriju pārvaldes, to stāvokļa kontroles un uzskaites kārtība; savienotas valsts, starptautiskās, reģionālās un privātās intereses īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanā, saglabāšanā, uzturēšanā un aizsardzībā.

<https://likumi.lv/ta/id/59994-par-ipasi-aizsargajamam-dabas-teritorijam>

MK 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 940 **“Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”**, kas paredz mikroliegumu veidošanu, lai īpaši aizsargājamam biotopam sasniegtu nepieciešamo aizsardzības līmeni tajās īpaši aizsargājamo dabas teritoriju zonās, kurās vispārīgi tāds līmenis nav nodrošināts. Noteikumi nosaka, ka mikroliegumos, kas izveidoti zīdītāju, abinieku, rāpuļu, bezmugurkaulnieku, vaskulāro augu, sūnu, aļģu, ķērpju un sēņu sugu un biotopu aizsardzībai, aizliegta jebkāda veida darbība, kas ir pretrunā ar mikrolieguma izveidošanas mērķiem un uzdevumiem, iznīcina vai traucē attiecīgo īpaši aizsargājamo sugu, bojā vai iznīcina tās dzīvotni, bojā vai iznīcina īpaši aizsargājamo biotopu, negatīvi ietekmē ekosistēmas struktūru, tai skaitā: darbības, kas izraisa pazemes ūdeņu, gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu līmeņa maiņu (arī meliorācija), izņemot gadījumus, ja ūdens līmeņa maiņa nepieciešama sugas vai biotopa uzturēšanai; būvniecības darbi, ceļu, elektropārvades un citu lineāro komunikāciju ierīkošana nav atļauta bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas.

<https://likumi.lv/ta/id/253746-noteikumi-par-mikroliegumu-izveidosanas-un-apsaimniekosanas-kartibu-to-aizsardzibu-ka-ari-mikroliegumu-un-to-buferzonu-noteikšanu>

MK 2017. gada 20. jūnija noteikumi Nr. 350 “**Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu**”, kas nosaka īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu, kā arī īpaši aizsargājamās meža, krūmāju un purvu biotopus raksturojošās pazīmes.

<https://likumi.lv/ta/id/291790-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-biotopu-veidu-sarakstu>

MK 2010. gada 16. marta noteikumi Nr.264 “**Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi**” nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamās un aizliegtās darbības veidus aizsargājamās teritorijās, kā arī aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās izveidošanas un lietošanas kārtību. Noteikumu 16. un 24. punkts paredz, ka dabas lieguma un dabas parka teritorijā ir aizliegts nosusināt purvus un mežaudzes slapjās minerālaugsnēs un slapjās kūdras augsnēs.

<https://likumi.lv/ta/id/207283-ipasi-aizsargajamo-dabas-teritoriju-visparejie-aizsardzibas-un-izmantosanas-noteikumi>

MK 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr.396 “**Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu**”, kas nosaka īpaši aizsargājamo sugu sarakstu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu.

<https://likumi.lv/ta/id/12821-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-sugu-un-ierobezoti-izmantojamo-ipasi-aizsargajamo-sugu-sarakstu>

Aizsargjoslu likums (1997. gada 5. februāris), kas nosaka aizsargjoslu veidus un to funkcijas, izveidošanas, grozīšanas un likvidēšanas pamatprincipus.

<https://likumi.lv/ta/id/42348-aizsargjoslu-likums>

Vispārējie normatīvie akti

Likums “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (1998. gada 14. oktobris) - jauna ceļa, tai skaitā meža ceļa, būvniecība, kā arī jaunu meliorācijas un apūdeņošanas sistēmu būvniecība ir darbības, kam pie noteiktiem apstākļiem var būt vai ir būtiska ietekme uz vidi, tādēļ šīs darbības ietilpst likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un tam pakārtoto normatīvo aktu tvērumā. Attiecīgi, gadījumā, ja ceļš paredzēts 1 km un lielākā garumā vai īpaši aizsargājamā dabas teritorijā (vai tās tuvumā) vai jaunu meliorācijas un apūdeņošanas sistēmu būvniecība, ja to zemes platība ir lielāka par 100 hektāriem, vai esošu meliorācijas vai apūdeņošanas sistēmu pārbūve, ja to zemes platība ir lielāka par 500 hektāriem – pirms šādas darbības realizācijas saskaņā ar likuma 2. pielikuma 10. punkta 5. apakšpunktu un 1. punkta 3. apakšpunktu nepieciešams veikt ietekmes sākotnējo izvērtējumu, lai atbilstoši likuma 11. panta kritērijiem, kas ietver arī vērtējumu par attiecīgajā teritorijā esošām aizsargājamām sugām, to dzīvotnēm un ietekmi uz tām, atbilstoši likuma 11. panta otrās daļas 2. punktam un trešajai daļai, izvērtētu plānoto darbību un šādas darbības alternatīvu (vietas vai tehnoloģisko risinājumu) iespējamās nelabvēlīgās ietekmes būtiskumu un lemtu par ietekmes novērtējuma piemērošanu.

<https://likumi.lv/ta/id/51522-par-ietekmes-uz-vidi-novertejumu>

MK 2015. gada 27. janvāra noteikumu Nr. 30 “**Kārtība, kādā Valsts vides dienests izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai**” 18. punkts nosaka, ka Valsts vides dienests septiņu darbdienu laikā lūdz sniegt Dabas aizsardzības pārvaldes vērtējumu par paredzētās darbības ietekmi uz teritorijā esošajām īpaši aizsargājamām dabas vērtībām un iespējamiem ietekmju mazinošiem pasākumiem – nosacījumiem ar kādiem būtu pieļaujama paredzētās darbības īstenošana, kā arī viedokli vai paredzētajai darbībai būtu piemērojama ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra.

<https://likumi.lv/ta/id/271841-kartiba-kada-valsts-vides-dienests-izdod-tehniskos-noteikumus-paredzetajai-darbibai>

Meliorācijas likums (2010. gada 14. janvāris) pieņemts ar mērķi nodrošināt tādu meliorācijas sistēmu pārvaldības mehānismu, kas veicina dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un izmantošanu, nodrošina iedzīvotāju drošībai un labklājībai, infrastruktūras attīstībai nepieciešamo ūdens režīmu, kā arī racionālu meliorācijas sistēmu būvniecību, ekspluatāciju, uzturēšanu un pārvaldību.

<https://likumi.lv/ta/id/203996-melioracijas-likums>

Meža likums (2000. gada 24. februāris) nosaka mērķi regulēt visu Latvijas mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, visiem meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem garantējot vienādas tiesības, īpašumtiesību neaizskaramību un saimnieciskās darbības patstāvību un nosakot vienādus pienākumus.

Likums paredz, ka, apsaimniekojot mežu, meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākums ir ievērot vispārējās dabas aizsardzības prasības, lai nodrošinātu meža bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu; saglabātu meža spēju pasargāt augsni no erozijas; pasargātu virszemes un pazemes ūdeņus no piesārņošanas; saglabātu būtiskus kultūras mantojuma elementus mežā; veicinātu meža noturību un pielāgošanos klimata pārmaiņām.

<https://likumi.lv/ta/id/2825-meza-likums>

MK 2019. gada 26. marta noteikumi Nr. 128 “**Meliorācijas kadastra noteikumi**” nosaka meliorācijas kadastra saturu un izveides kārtību, uzturēšanas un informācijas apmaiņas kārtību, kā arī kadastra datu iesniegšanas, aktualizācijas un sistēmas inventarizācijas kārtību.

Lai aktualizētu meliorācijas kadastra datus meliorācijas kadastra informācijas sistēmā, zemes īpašnieks, tiesiskais valdītājs vai pašvaldība iesniedz VSIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" iesniegumu datu reģistrēšanai meliorācijas kadastrā un pievieno Dabas aizsardzības pārvaldes atzinumu dabas rezervātu un dabas liegumu teritorijās, kā arī īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas rezervāta, stingrā režīma, regulējamā režīma un dabas lieguma zonās.

<https://likumi.lv/ta/id/305845-melioracijas-kadastra-noteikumi>

MK 2010. gada 3. augusta noteikumi Nr. 714 “**Meliorācijas sistēmas ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi**” nosaka prasības, kas zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam jāievēro meliorācijas sistēmas izmantošanā, kopšanā un saglabāšanā.

<https://likumi.lv/ta/id/214609-meliorācijas-sistemas-ekspluatacijas-un-uztusesanas-noteikumi>

MK 2014. gada 16. septembra noteikumi Nr. 550 “**Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumi**” cita starpā nosaka hidrotehnisko un meliorācijas būvju (izņemot ostu, jūras un enerģijas ražošanas hidrotehniskās būves ar jaudu virs 2 MW) būvniecības procesa kārtību, būvniecības procesā iesaistītās institūcijas un atbildīgos būvspeciālistus, kā arī būvniecības procesam noteiktās vides aizsardzības prasības.

Noteikumi paredz, ka būvdarbi organizējami un veicami tā, lai kaitējums videi būtu iespējami mazāks. Vides un dabas resursu aizsardzības, sanitārajās un drošības aizsargjoslās būvdarbi organizējami un veicami, ievērojot tiesību aktos noteiktos ierobežojumus un prasības. Dabas resursu patēriņam jābūt ekonomiski un sociāli pamatotam.

<https://likumi.lv/ta/id/269168-hidrotehnisko-un-meliorācijas-buvju-buvnoteikumi>

MK 2014.gada 14.oktobra noteikumi Nr.633 “**Autoceļu un ielu būvnoteikumi**” cita starpā nosaka māju ceļu un komersantu ceļu būvniecības procesa kārtību, būvniecības procesā iesaistītās institūcijas un atbildīgos būvspeciālistus, kā arī būvniecības procesam noteiktās vides aizsardzības prasības.

Noteikumi paredz, ka būvdarbi organizējami un veicami tā, lai kaitējums videi būtu iespējami mazāks. Vides un dabas resursu aizsardzības, sanitārajās un drošības aizsargjoslās būvdarbi organizējami un veicami, ievērojot tiesību aktos noteiktos ierobežojumus un prasības.

<https://likumi.lv/ta/id/269710-autocelu-un-ielu-buvnoteikumi>

MK 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 936 “**Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā**” nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā, aprobežojumus aizsargjoslās ap purviem, bioloģiski nozīmīgu meža struktūras elementu noteikšanas un saglabāšanas nosacījumus, kā arī saimnieciskās darbības ierobežojumus dzīvnieku vairošanās sezonas laikā.

Noteikumi uzskaita Meža valsts reģistrā reģistrējamus īpaši aizsargājamus meža iecirkņus. Valsts meža dienests pieņem lēmumu par mikrolieguma izveidošanu vai lēmumu par īpaši aizsargājama meža iecirkņa statusa atcelšanu saskaņā ar tādas īpaši aizsargājama meža iecirkņa izvērtēšanas rezultātiem, ko veicis sertificēts eksperts sugu un biotopu aizsardzības jomā. Īpaši aizsargājamus meža iecirkņus izvērtē atbilstoši sugai vai biotopam, kura aizsardzībai izveidots īpaši aizsargājams meža iecirknis. Informāciju par sugām un biotopiem, kuru aizsardzībai izveidots īpaši aizsargājams meža iecirknis, izsniedz Valsts meža dienests mēneša laikā pēc rakstiska pieprasījuma saņemšanas. Ja Valsts meža dienesta rīcībā nav informācijas par sugām, kuru aizsardzībai izveidots īpaši aizsargājams meža iecirknis, vai ja minētajā objektā netiek izveidots attiecīgo sugu mikroliegums, izvērtē, vai ir izveidojams mikroliegums īpaši aizsargājamam meža biotopam.

<https://likumi.lv/ta/id/253758-dabas-aizsardzibas-noteikumi-meza-apsaimniekosana>

MK 2015. gada 30. jūnija noteikumi Nr. 329 “**Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 224-15 "Meliorācijas sistēmas un hidrotehniskās būves"**” apstiprina būvnormatīvu, ar ko nosaka prasības meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju projektēšanai un virszemes ūdensobjektu hidroloģiskajiem aprēķiniem.

Noteikumos uzskaitītās vides aizsardzības prasības cita starpā paredz, ka meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju būvniecības ieceres dokumentācijā no estētiskā, vēsturiskā, kultūras un ekoloģiskā viedokļa izvērtē raksturīgo agrāro ainavu, to pilnveido un pielāgo dabas aizsardzības un lauksaimnieciskās ražošanas prasībām. Saglabājami neskartie dažādie iežu atsegumi, alas, izteiksmīgi laukakmeņi, dižkoki, raksturīgas reljefa formas, avoti, izteiktas noarumu kāples u.tml. raksturīgi dabas elementi.

Kūdras atradņu nosusināšanas sistēmu savācējgrāvju un no meža zemju kūdrājiem iztekošo novadgrāvju un ūdensnoteku lejas daļā, un lauksaimniecības un meža zemju nosusināšanas sistēmu novadgrāvjos un ūdensnotekās īpaši aizsargājamās teritorijās, pirms to ievadīšanas īpaši aizsargājamās ūdeņu objektos, paplašinot un padziļinot gultni, veido nostādinātājbaseinus – sedimentācijas (destrukcijas) dīķus, kas sekmē kūdras smelknes un citu suspendētu vielu izgulsnēšanos.

<https://likumi.lv/ta/id/274993-noteikumi-par-latvijas-buvnormativu-lbn-224-15-melioracijas-sistemas-un-hidrotehniskas-buves>

Būvniecības likums (2013. gada 9. jūlijs) nosaka un ļauj izprast, kas ir būve normatīvajā regulējumā; rekomendējams iepazīties, lai atzinumos lietotu atbilstošu terminoloģiju, ko izmanto projektēšanā un būvniecībā.

AS “Latvijas valsts meži” MAC un MMS projektēšanas un būvniecības standarti

AS “Latvijas valsts meži” 2021. gada 20. maijā apstiprinātie tehniskie noteikumi “**Meža infrastruktūras objektu projektēšanas tehniskie noteikumi 2021**” satur projektēšanas principus, noteikumus un metodes AS “Latvijas valsts meži” valdījumā esošo meža autoceļu, meža meliorācijas sistēmu un inženiertehnisko būvju projektēšanai, kuros cita starpā norādītas prasības, kas projekta autoram jāņem vērā, izstrādājot būvprojektu, lai, vadoties no projektēšanas uzdevumam pievienotās informācijas (Vides norādījumi darbiem, Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes izdotie tehniskie noteikumi, kartogrāfiskais materiāls u.c.) un veicot izpēti dabā, izstrādātu tehniskos risinājumus, kuri mazina negatīvo ietekmi uz vidi un veicina pozitīvus vides aspektus.

Katram meža infrastruktūras būvobjektam tiek sagatavoti individuāli vides norādījumi darbiem. Tajos minētie pasākumi, ietekmes uz vidi mazināšanai ir jāiekļauj būvprojektā, izstrādājot tehniskos risinājumus un paredzamo darbu aprakstus. Ja būvprojekta autors konstatē, ka, iestrādājot būvprojektā noteiktos pasākumus ietekmes uz vidi mazināšanai, nav iespējams nodrošināt darba aizsardzības un drošas ekspluatācijas prasības objektā, būvprojekta autoram jāpiedāvā alternatīvi risinājumi. Ietekmes uz vidi mazināšanai dabas

aizsardzības teritorijās un/vai to tuvumā, kā arī citās teritorijās, kur tas nepieciešams, izmanto vienu vai vairākus ietekmi uz vidi mazinošus pasākumus.

Skaidrojošajā aprakstā norāda īpaši aizsargājamu dabas teritoriju vai kultūras pieminekļu atrašanās vietu būvobjekta teritorijā vai tā tiešā tuvumā. Apraksta paredzētos ainavas saglabāšanas un veidošanas, ūdens resursu aizsardzības un izmantošanas pasākumus, nepieciešamos dzīvnieku un augu valsts aizsardzības pasākumus, pielietojamās būvdarbu tehnoloģijas, kas nodrošina vides aizsardzību

https://www.lvm.lv/images/lvm/Profesionaliem/Infrastrukt%C5%ABra/MIO_TN/mio_p_tn_2021_apstiprinati.pdf

AS "Latvijas valsts meži" 2023. gada 8. februārī apstiprinātās specifikācijas "**Meža meliorācijas sistēmu būvdarbu specifikācijas**".

https://www.lvm.lv/images/lvm/Profesionaliem/Infrastrukt%C5%ABra/L%C4%ABgumu_pielikumi/mms_buvdarbu_specifikācijas_2023.pdf

AS "Latvijas valsts meži" 2023. gada 24. janvārī apstiprinātās specifikācijas "**Meža autoceļu būvdarbu specifikācijas 2023**".

https://www.lvm.lv/images/lvm/Profesionaliem/Infrastrukt%C5%ABra/Citi_materiali/meza-autocelu-buvdarbu-specifikācijas-2023.pdf